

Demonisera mera?

Det bor en Dr Jekyll och Mr Hyde i utrikesutskottets ordförande. Emellanåt spricker Jussi Halla-ahos till synes lugna och sakliga framtoning upp och blottar en mörk, djupt känslostyrd sida. Nu senast triggade en smaklös ploj (köp en missil åt Ukraina, få valfri ”rolig” hälsning målad på den) en avslöjande kommentar från Halla-aho. Att demonisera ryssarna är enligt honom rätt och riktigt eftersom det gör det psykologiskt lättare att döda så många ryska soldater som möjligt, vilket enligt honom nu är nödvändigt.

Tankegången är märklig på många sätt. Att krigsföring kan ha andra dimensioner än att stapla lik – slå ut försörjningslinjer, flygbaser, vapendepåer, kommunikation, tillgång till teknologi och pengar – lämnar H-a talande nog utanför sitt resonemang. Det viktigaste är för honom är att få förakta en grupp människor, och nu ger Kreml och kriget honom – tror han – ett ’rationellt’ skäl att plocka fram sin irrationella Mr Hyde-sida. I sin kommentar beklagade *Helsingin Sanomat* ”att man i en tidningsledare alls behöver motivera varför man inte ska tala om människor som kackerlackor och varför man inte ska göra en vits av att döda människor”, och tillade, med en anspelning på de massiva ryska krigsbrotten: ”Om det vore militärt effektivt att förakta mänskovärdet så skulle Ryssland ha världens effektivaste armé.” (11.1)

Halla-ahos Mr Hyde-sida är ingen nyhet. Tankefiguren om det ’rationellt nödvändiga’ rysshatet och demoniseringen är densamma som i tidigare utspel om homosexuella, muslimer och vänstergröna invandravänliga kvinnor – andra grupper som enligt honom på sätt eller annat borde straffas och ’elimineras’. För sina hatiska bloggtexter mot islam har han tidigare dömts i domstol. I en [kommentar i Nya Argus 6/2019](#) drog jag en parallell mellan Halla-aho och några berömda gestalter i klassisk rysk litteratur: Basarov i *Fäder och söner*, Raskolnikov i *Brott och straff*, Stavrogin i *Onda andar* och von Koren i Tjechovs *En duell*. Till exempel Dostojevskijs Stavrogin är en mästare på att dra i trådarna för att få andra att utföra bland annat mord. Raskolnikov och von Koren odlar teorier om ’onödiga’ och ’skadliga’ människor som det är en välgärning att ”oskadliggöra”. För att mänskligheten inte ska sjunka ner i försumpning och kaos är det nödvändigt att dessa ’onyttiga’

utrotas, hävdar von Koren: om en av dem höll på att drunkna skulle han själv hjälpa till med en käpp.

Någonstans inne i Halla-aho verkar det koka av ett irrationellt hat, som bryter fram när han tror att det kan maskeras med ett förnuftsargument. Det är en intellektuell begränsning, men den har fört honom till ledningen för populistpartiet. Och Finland tar en risk med en Mr Hyde som ordförande för riksdagens utrikesutskott.

Turkifiering

Försvarsalliansen Nato är nu handlingsförlamad på grund av en docka. Symbolhandlingar som ingen borde bry sig om dess mera (vid sidan av den upphängda Erdoğan-dockan figurerar också ett förstört bokexemplar) används av Turkiet som svepskäl för att vägra släppa in Sverige (och Finland) i sin klubb. Motiven i Ankara är röstfiske på hemmaplan och hopp om attackplan från USA. I Sverige böljar debatten mellan politikernas påstådda avsky för ’provokatörerna’ och dagstidningarnas kritik av de oerfarna ministrarnas mesiga flirtande med Erdoğan.

Begreppet *Finnlandisering* skapades i tiden som slagträ i tysk inrikespolitisk debatt – en mildare variant av pejorativa uttryck som bananrepublik och vassallstat. En egendomlig form av ’finlandisering’, samtidigt fossilisering, uppvisade Tyskland senare självt; man intalade sig att Ryssland automatiskt skulle bli demokratiskt om tyskarna blundade och sparade stora pengar genom att göra sig beroende av rysk olja och gas. En ’Deutschlandisering’ som i och för sig stora delar av Europa deltog i.

’Finlandisering’ i riktning Tyskland var det fråga om på 1930-talet när K-A Fagerholm i egenskap av ansvarig utgivare för finländska *Arbetarbladet* dömdes till böter för att 17.1.1936 ha publicerat ett kåseri där Hitlers och Goebbels uteblivande från Görings födelsedagsfest antogs bero på ”tillfällig ljusning i hjärnkontoret”. (Bakom kåsören ”Polypens” lättsamma vanvördighet låg Elmer Diktonius.) Straffet för ”olämpning av tyska rikets statschef” blev 1050 mark (finska) eller 35 dagars fängelse. Det officiella Finlands relationer till Nazi-Tyskland var den gången bättre än Sveriges idag till Turkiet.

30.1.2023